

AMKEN vastaus koulutussopimuksen selvityshenkilöiden kyselyyn

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry vastaa koulutussopimuksen selvityshenkilöiden kyselyyn seuraavasti:

1. Miten uusi koulutussopimus tulisi asemoida suhteessa ammatillisen koulutuksen nykyisiin työpaikalla tapahtuvan oppimisen muotoihin (oppisopimuskoulutus ja työssäoppiminen)?

Pääministeri Sipilän hallituksen tavoitteena on sääntelyn purkaminen. Hallitusohjelman mukaisesti sääntelyn purkaminen ulottuu ammatilliseen koulutukseen, jossa aikeena on purkaa ammatillisen koulutuksen sisäisiä raja-aitoja. Tavoitteena on yhtenäistää ammatillisen koulutuksen toimintatapoja riippumatta opiskelijan iästä tai työmarkkina-asemasta. Koulutuksen järjestäjät tukevat näitä tavoitteita.

Ammatillinen koulutus tapahtuu nykyisin oppilaitoksessa ja työssä oppimisen yhdistelmänä tai oppisopimuskoulutuksessa. Oppisopimuskoulutus on työsuhteista, mutta työssäoppimisessa työnantajalla ei ole velvollisuutta solmia työsuhdetta.

Nykyisin työssäoppiminen voi tapahtua eri mittaisina jaksoina. Kentältä löytyy myös hyviä esimerkkejä toteutuksista, joissa opiskelija on 3 päivää työpaikalla ja 2 päivää oppilaitoksessa tai vaihtoehtoisesti koko viimeisen vuoden.

Koulutussopimuksen on tunnistettava nykyiset joustavat tavat yhdistää työpaikalla ja oppilaitoksessa tapahtuvaa oppimista. Ammatillisen koulutuksen järjestämiseen ei ole olemassa yhtä oikeaa tapaa, joka sopisi kaikille opiskelijoille.

Saatujen kokemusten perusteella ehdotamme, että koulutussopimuksen perustana on nykyisin käytössä oleva laajennettu työssäoppiminen, jonka ajallisena ylärajana on tutkinnon loppuun suorittaminen. Laajennetun työssäoppimisen muokkaaminen koulutussopimukseksi mahdollistaa sen hyödyntämisen kaikkien opiskelijoiden koulutuksessa.

Koulutussopimus ei ole työsopimus. Työsopimuksen solmimisen pitää olla mahdollista, jos työnantaja haluaa varmistaa koulutettavan henkilön rekrytoinnin.

Sopimuksen alarajaksi ehdotamme 4 kuukautta, mikä vastaa lukukauden opintoja oppilaitoksessa. Tämä lyhyemmät jaksot toteutetaan oppilaitosmuotoisen koulutuksen työssäoppimisjaksoina.

Koulutussopimuksen on oltava tavoitteellista ja ohjattua koulutusta aivan kuten työssäoppiminen ja oppisopimus ovat nyt. Koulutussopimus olisi yksi osaamisen hankkimisen keino, jonka avulla opiskelija

voi saavuttaa tutkinnon perusteissa edellytettävän taito- ja tietotason. Koulutussopimuksessa osaamisen hankkiminen tapahtuu pääosin työssä aivan kuten oppisopimuksessakin.

Koulutussopimuksesta on voitava siirtyä tarvittaessa oppisopimukseen tai oppilaitosmuotoiseen koulutukseen. Koulutuksen erilaisten järjestämistapojen joustava käyttö yksilöllisten tarpeiden mukaan sisältyy uuden ammatillisen koulutuksen lainsäädännön valmisteluun.

Koulutussopimuksella ei pidä luo uutta hallinnollista menettelyä opiskelijoita vastaanottavien yritysten/työpaikkojen ja koulutuksen järjestäjien rasitteeksi.

2. Millä tavoin voitaisiin lisätä koulutusta tarvitsevien, työnantajien sekä koulutuksen järjestäjien valmiutta ja halukkuutta hyödyntää nykyistä enemmän työpaikalla tapahtuvan opiskelun muotoja?

Koulutussopimuksen menestymisen edellytyksenä on, että työmarkkinoilla on kysyntää työvoimalle ja mahdollisuuksia tarjota ammatillisen tutkinnon vaatimusten mukaisia oppimisympäristöjä. Työnantajalle koulutussopimus antaa mahdollisuuden tutustua opiskelijoihin, mikä helpottaa henkilöstön rekrytointia.

Työpaikkajaksojen on oltava riittävän pitkiä, jotta yritys saa opiskelijan työpanoksesta vastinetta antamalleen ohjaukselle ja koulutukselle.

Perinteistä ammatillista koulutusta parempi mahdollisuus pysyvään työllistymiseen voi lisätä opiskelijoiden ja opiskelijaksi hakeutuvien kiinnostusta koulutussopimukseen.

Ammatillisen koulutuksen rahoitukseen kohdistuvat vaalikauden aikana 248 miljoonan euron leikkaukset, jotka pakottavat koulutuksen järjestäjät muuttamaan toimintatapojaan ja sopeuttamaan organisaatioitaan. Valmisteilla olevan ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä on todettu, että säästöihin on vastattava lisäämällä oppimista työpaikoilla.

Koulutuksen järjestäminen työssäoppimisena, oppisopimuksella tai koulutussopimuksella on koulutuksen järjestäjän kannalta kiinnostavaa, jos se mahdollistaa laadukkaan koulutuksen nykyistä (2016 rahoitus) pienemmillä resursseilla. Ammatillisen koulutuksen rahoitus on sidoksissa tutkintoon johtaviin ja valmistaviin koulutuksiin, joiden lisäksi työelämän tarpeisiin on voitu tarjota tutkintoon johtamatonta lisäkoulutusta. Ainakin vuoden 2017 loppuun asti tutkinnon suorittamatta jättäminen tulkitaan rahoitusjärjestelmässä keskeyttämiseksi, mikä pienentää koulutuksen järjestäjän saamaa rahoitusta.

Koulutuksen järjestäjä on sidottu Opetushallituksen määrittämiin valtakunnallisiin tutkinnon perusteisiin, joissa määritettyihin osaamistavoitteita vastaan opiskelijoiden osaamista arvioidaan.

Koulutussopimuksen käyttöä maahanmuuttajien kotouttamiskoulutuksessa tai maahanmuuttajille suunnattavassa tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa ei voida rahoittaa nykyisellä ammatillisen koulutuksen rahoituksella ilman, että Suomessa syntyneiden opiskelijoiden mahdollisuudet ammattiin opiskeluun heikkenevät.

3. Mitä konkreettisia ratkaisuehdotuksia teillä on uuden koulutusmallin valmisteluun opiskelijan, työnantajan ja koulutuksen järjestäjän näkökulmista.

Koulutussopimus voidaan huomioida yhteishaussa valintamahdollisuutena aivan kuten oppisopimus. Lisäksi opiskelijan on voitava hakeutua koulutussopimukseen henkilökohtaistamisen kautta opintojen ajan. Väylän koulutussopimukseen on oltava avoin myös valmistavasta koulutuksesta.

Yritys päättää osaltaan koulutussopimuksen solmimisesta. Koulutuksen järjestäjä vastaa koulutuksen järjestämisestä, mikä takaa opiskelijan mahdollisuuden suorittaa koulutus ja tutkinto loppuun suhdanteista tai koulutussopimuspaikan taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

Työpaikan vastuulla on osoittaa oppimisympäristöt ja työtehtävät, jotka vastaavat koulutuksen tarpeita. Edelleen työpaikan vastuulla on nimetä työpaikkaohjaaja.

Koulutussopimukseen on sovellettava ammatillisen peruskoulutuksen lain määräyksiä työssäoppimisesta.

Koulutussopimuksen sisältö voi olla sama kuin työssäoppimisesta tehtävän sopimuksen sisältö. Työturvallisuuteen, vakuutuksiin ja muiden vastuukysymysten osalta voidaan myös käyttää samaa menettelyä. Opiskelijan arviointi on koulutuksen järjestäjän vastuulla. Työnantaja nimeää henkilön, joka vastaa opiskelijan ohjauksesta ja osallistuu opiskelijan oppimisen arviointiin.

Ammatilliset perustutkinnot ovat sisällöllisesti laajoja, joten koulutussopimus on voitava solmia myös tutkinnon osien suorittamista varten.

Hallitusohjelman mukaisesti ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää on tarkoitus yksinkertaistaa. Tämän periaatteen mukaisesti koulutussopimukseen ei pidä luo omaa rahoituskanavaa. Ammatillista perustutkintoa suorittavien koulutussopimus rahoitetaan osana ammatillisen peruskoulutuksen rahoitusta.

Koulutussopimuksen valmistelussa on huomioitava, että ammatillisen koulutuksen opiskelijaksi ei voimassaolevan lain mukaan voida ottaa henkilöä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyiltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen.